

המועצה הדתית רעננה שמחה להזמין את

מארגני ומתפללי
"מנייני הרחוב והחצרות"
למפגש זום
עם הרב שלמה אישון
רב מזרח העיר

יום חמישי כ"א אלול | 10.9.20 | 21:00

שו"ת הלכות מניינים בחגי תשרי
הלכות ופירושים לאתגרים המיוחדים של מנייני הרחוב והחצרות
האם מותר להכניס את המאזורים לאחר התפילה,
למניעת גניבה?
האם מותר לשתות מים במהלך תפילה בחוץ?
האם אפשר לקרוא מפטיר מחומש,
כשיש ספר תורה אחד?

סיכום שו"ת למארגני ומתפללי מנייני הרחוב והחצרות עם הרב אישון

חמישי כ"א אלול תש"פ, 10.9.20

מנהג פתיחת ארון הקודש כשאין ארון קודש

שאלה:

ישנם פיוטים בהם נהוג לפתוח את ארון הקודש. אצלנו במניין אין ארון קודש אלא מניחים את הס"ת עטוף בטלית על הבימה (שולחן). האם יש עניין/חיוב לפתוח את הארון קודש, קרי, להסיר את הטלית מהס"ת בכל פעם ולעמוד או לא?

תשובה:

נכון לכתחילה להסיר הטלית מספר התורה כתחליף לפתיחת הארון

עמידה בשעה שמסירים הטלית המכסה את הספר

שאלה:

האם יש לעמוד בשעה שמסירים את הטלית מספר התורה המונח על השולחן?

תשובה:

המנהג לעמוד הוא רק בפתיחת ארון הקודש, ולא בהסרת הטלית המכסה את הספר

אמירת "למנצח" שבע פעמים

שאלה:

מה החיוב לומר שבע פעמים "למנצח לבני קרח מזמור" לפני התקיעות. כאשר הציבור רוצה לקצר, האם להמשיך את המנהג לומר שבע פעמים? לא לומר בכלל? לומר פעם אחת?

תשובה:

לכתחילה יאמרו 7 פעמים. אם צריכים לקצר יאמרו פעם אחת (במסכת סופרים לא הוזכרו 7 פעמים).

אמירת פסוקי מלכויות זכרונות ושופרות ע"י הש"ץ בלחש

שאלה:

בחזרת הש"ץ של מוסף, האם יש חיוב להשמיע לציבור את פסוקי מלכויות זכרונות ושופרות או שמותר לחזן לומר אותם בלחש? (חוץ מאלו ואלו ואלו...בורך אתה...)

תשובה:

יש לומר בקול את פסוקי מלכויות, זכרונות ושופרות, הן כשר"ה חל בחול והן כשחל בשבת

מחיצה לעזרת נשים במנייני הרחוב

שאלה:

האם אפשר להקל במחיצה בין גברים לנשים במנייני הרחוב?

תשובה:

לכתחילה – יש להקים מחיצה. במקום הצורך אפשר להקל במנייני הרחוב כשהנשים נמצאות מאחור באופן שהאנשים אינם פונים לכיוונם בעת התפילה.

ומכונות חונות יכולות אף הן לשמש מחיצה, בתנאים האמורים.

הורדת טלית בחלק מהתפילה

שאלה:

האם כאשר חם מאד, ניתן להוריד את הטלית בחלק מן התפילה?

תשובה:

אם חם מאד ולא ניתן להיות עטופים בטלית בכל התפילה, יתעטף לכל הפחות בקריאת שמע וברכותיה ובתפילת עמידה.

(במקרה כזה יברך על הטלית בין ישתבח ליוצר אור)

הקמה וטלטול של צליה (גזיבו) בשבת ובחג

שאלה:

האם מותר להקים בשבת או בחג צליה (גזיבו) לצורך הצללה במנייני הרחובות? האם מותר לטלטל צליה (גזיבו) שהיתה פתוחה מערב שבת?

תשובה:

אסור להקים את הצליה בשבת או בחג

העברת צליה (גזיבו) ממקום למקום בשבת ובחג

שאלה:

האם מותר לטלטל צליה (גזיבו) שהיתה פתוחה מערב שבת?

תשובה:

אם היתה פתוחה מערב שבת וחג, מותר להעבירה ממקום למקום לצורך הצללה במקום התפילה.

שתיית מים תוך כדי התפילה בראש השנה

שאלה:

האם מותר לשתות מים תוך כדי התפילה ביום ראש השנה במנייני החצרות והרחובות?

תשובה:

כאשר מתפללים בחוץ ושוררים תנאי מזג אוויר קשים, מותר לשתות מים לפני תפילת מוסף גם בר"ה שחל בשבת וכ"ש בר"ה שחל בחול – לפני התקיעות.

לכתחילה לא יפסיק לברכה ולשתיה מברוך שאמר ועד סוף תפילת לחש. ובשעת הצורך יכול להפסיק לברכה ושתיה בין ישתבח ליוצר.

טלטול מאוורר ומצנן מחשש גניבה

שאלה:

על מנת להקל על המתפללים במניינים המתקיימים מחוץ לבית הכנסת, אנחנו משתמשים במאווררים ומצננים. האם מותר בשבת, בתום התפילה, להכניסם לתוך בית הכנסת, מחשש גניבה?

תשובה:

מותר לטלטל מאוורר ומצנן לאחר התפילה לצורך שמירתו – אם יש בו צורך לתפילה הבאה. אם אין בו עוד צורך בו ביום מותר לטלטלו לצורך שמירתו ע"י גוי.

קריאת מפטיר מחומש כשיש רק ס"ת אחד

שאלה:

כשיש רק ס"ת אחד, האם, בכדי להקל על המתפללים במנייני הרחוב, ניתן לקרוא את המפטיר מתוך החומש במקום לגלול את הספר מחומש בראשית לחומש במדבר (בראש השנה)?

תשובה:

לא ניתן לקיים את תקנת קריאת התורה ע"י קריאה מחומש ויש לגלול את הספר.

עפ"י המג"א, אם ברור שהציבור אינם מוחלים – אין לגלול את הספר ויקראו מחומש, ובשעת הדחק גדולה (כגון שהציבור עלול להתייבש בשמש) ניתן לסמוך על זה. במצב כזה העולה האחרון בספר התורה הוא זה שיעלה להפטרה ויכול לקרוא את ההפטרה בברכותיה, ואת הקדיש יאמרו לאחר ההפטרה.

יש להדגיש שבאופן זה לא יזכה הציבור לקיים את תקנת חכמים במלואה, ועל כן יש להשתדל מאד לעשות מראש ככל שניתן כדי שתנאי התפילה יהיו כאלו שיאפשרו לגלול את הספר.

ברכת התקיעה כשהתוקע יצא כבר ידי חובה

שאלה:

אם הבעל תוקע יצא כבר ידי חובה, מי מברך? כיצד ינהגו אם בקהל יש רק נשים?

תשובה:

אם השומע יוכל לברך בעצמו, יברך, ואם לא – יברך התוקע. אם השומעת היא אשה – בכל מקרה היא תברך ולא התוקע.

הפסק נשימה בין שברים לתרועה

שאלה:

האם בשברים – תרועה מפסיקים בנשימה בין שברים לתרועה?

תשובה:

תקיעות דמיושב יעשה בנשימה אחת, תקיעות דמעומד יעשה בשתי נשימות. אם תוקע רק שלושים קולות יעשה הכל בנשימה אחת.

הקראת התקיעה הראשונה

שאלה:

האם יש להקריא לתוקע גם את התקיעה הראשונה או שיש לחשוש להפסק בין הברכה לתקיעה?

תשובה:

המנהג בקהילות אשכנז שהמקריא קורא גם את הקריאה הראשונה, וכך ינהגו בכל מקום שאין מנהג אחר.

קיצור התפילה

בעת מגיפת החולירע בפוזנא בשנת תקצ"ב פרסם ר' עקיבא איגר תקנות לקיצור התפילה על פיהן משך התפילה מיגדל עד לאחר סוף התקיעות לא יעלה על 5 שעות. אצלנו גם בשנים כתיקונם בד"כ התפילה לא אורכת יותר, כך שאנחנו כבר מקצרים.

בשנה זו, בשעת הצורך אפשר לקצר עוד:

בעלי התפילות לא יאריכו בניגונים ובחזנות.

יקצרו במי שברך לעולים לתורה.

בעיקרון ניתן להשמיט את הפיוטים שבחזרת הש"ץ הן בשחרית והן במוסף, באופן שהש"ץ יתפלל עד לקדושה כפי הנוסח שבתפילת לחש.

עם זאת, לפיוטים תפקיד חשוב – לעורר את הנשמה ואת התפילה, ועל כן לא מומלץ לוותר באופן גורף, ויש לשקול היטב על מה כן ועל מה לא.

[תקנות ואזהרות בעת פרוץ מגפת החולירע ר"ל]

כללי התנהגות^א לראש השנה ויום הכפורים שנת תקצ"ב^ב לקהל עדת ישורון
פה פוזנא

(ט) בראש השנה תמשכנה התפילות מן יגדל עד אחר כל התקיעות שאחר תפילת מוסף – חמש שעות בלבד. בתי הכנסיות יפתחו בשעה 5, בשעה 5.30 יתחילו ביגדל, ובשעה 10.30 תסתיימנה כל התפילות והתקיעות. לשם כך נקבע כי: (א) ה"מצוות" תמכרנה בכל פעם בערב שלפני כן אחר תפילת ערבית. (ב) כל מי שעולה לתורה יוכל לעשות רק "מי שבירך" אחד. (ג) הפיוטים שלפני הקדושה שחרית [ביום ראשון של ראש השנה] מן מלך במשפט וכו' וביום השני מן אשר מי יעשה וכו', וכן הפיוטים שבין מלכויות זכרונות ושופרות למשפטים, אנסיכה ואהללה וכו' – לא יאמרו כלל. (ד) בעלי התפילות לא יאריכו כלל וכלל בנגונים ובחזנות, רק יאמרו את התפילות מלה במלה ויטעימה ברגש ובכונה.